

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ראה

(חלק ב' שיחה א')

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מחזור הראשון של לימוד הלכותי שיחות
שבוע פרשת ראה, יט"כה מנחם-אב, ה'תשפ"ג (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2023

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ראה

דאַרף מען פאַרשטיין: עס שטייט מפורש אין פסוק⁸, „כי לא ישבתי בבית למיום העלותי את בני“ ממצרים ועד היום הזה ואהי' מתהלך באוהל ובמשכן“ ד.ה. אַז אויך דער משכן שילה ווערט ניט גערעכנט ווי אַ „בית“ נאָר בלויז אַלס „אוהל“ (אָדער משכן)?⁹

בפשטות קען מען זאָגן, אַז עס ווענדט זיך לגבי וואָס מ'רעדט: לגבי דעם אהל מועד – דעם משכן – ווערט שילה גערעכנט אַלס בית; משא"כ לגבי דעם ביהמ"ק שבירושלים איז עס בלויז אַן אוהל¹⁰.

אַבער פון דעם וואָס מ'פאַרבינדט דאָס מיט אַ דין מסוים – איסור הבמות – איז משמע¹¹, אַז אויך אין משכן שילה איז פאַראַן אַ גדר פון בית, וואָס דערפאַר „היא היתה מנוחה“.

ב. וי"ל הביאור בזה:

מ'געפינט אין תורה דעמזעלעך לשון ביי שילה און דעם ביהמ"ק שבירושלים: אויף „המקום אשר יבחר ה'“

א. וועגן דעם חיוב אַז מ'זאָל ברענגען און מקריב זיין קרבנות בלויז אין ביהמ"ק דוקא, און דעם איסור ההקרבה מחוץ למקדש – וואָס רעדט זיך בפרשתנו – ווערן אויסגערעכנט אין משנה² (ועד"ז אין ספרי³) די שלבים שבזה: „משהוקם המשכן נאסרו הבמות .. באו לגלגל הותרו הבמות .. באו לשילה נאסרו הבמות ולא ה' שם תקרה אלא בית אבנים .. והיא היתה מנוחה. באו לנוב וגבעון הותרו הבמות .. באו לירושלים נאסרו הבמות ולא ה' להן [עוד] היתר והיא היתה נחלה“.

ווי ס'איז מובן מלשון המשנה, איז דער ענין פון „באו לשילה נאסרו הבמות“ פאַרבונדן דערמיט וואָס דאָרטן איז גע- ווען אַ „בית אבנים .. והיא היתה מנוחה“⁴ (משא"כ בגלגל לפני זה וואָס דעמולט האָט מען אויפגעשטעלט דעם אוהל מועד⁵), און ווי דער לשון הרמב"ם „נקרא שילה בית“⁷.

(1) יב, ד ואילך.

(2) זבחים קיב, ב.

(3) פרשתנו שם, ח.

(4) וראה בגמ' שם (ק"ט, א) „באו לירושלים כו' ת"ר כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה כו' זו שילה כו'“, ושם (ק"ח, א) באו לשילה כו' מנה"מ כתוב אחד אומר (ש"א א, כד) ותביאנהו בית ה' שילה כו' ואכ"מ.

(5) זבחים ק"ח, ב. רמב"ם ה' בית הבחירה פ"א ה"ב.

(6) בפיה"מ זבחים פי"ד מ"ו. וראה לשונו בהל' ביהב"ח שם.

(7) ומש"ך שם: וכן כתוב ותביאנהו בית ה' שילה כו'. ואחר שהי' שם בנין אז הוא מנוחה לפי שנתיישבו ולא היתה שם נסיעה והי' צוה שלא

להקריב בבמות לכשתהי' שם מנוחה והוא מה שנאמר כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ומכאן ראי' שבשעה שיגיעו אלי' שיהא אסור עליהן להקריב בבמות. וראה הלשון בתרגום קאפח שם. (8) ש"ב ז, ו. (9) ראה ת"י ורש"י שם. וראה זח"ב רמא, א. רמב"ן עה"ת קרח טז, כא. (10) וראה בארוכה ביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ רס"ג מ"ע פד"פה. (11) ואפילו את"ל שהנאמר בשילה ש, היא היתה מנוחה" הוא רק סימן להזמן שאז נאסרו הבמות, הרי מובן, שהסימן שייך לתוכן הענין. וע"ד הסימן שבירושלמי דלקמן הערה 16.

שטייט אין ספריי¹², „זו שילה ובית עול-
מים“. וואָס דאָס געפינט מען ניט בנוגע
דעם משכן פריער (און אויך ניט בנוגע
דעם „מקדש“¹³ שבנוב וגבעון¹⁴).

און ס'איז מובן בפשטות דער חילוק
שביניהם: ווען דער משכן איז געשטאַנען
במדבר, כאָטש אויך דעמולט איז „נאסרו
הבמות“, מ'האָט געדאַרפט מקריב זיין די
קרבנות נאָר אין משכן – איז דאָס אָבער
ניט געווען דער „מקום אשר יבחר ה'“,
וואָרום ער איז דאָך ניט געשטאַנען אויף
איין אָרט, נאָר געעאַנגען ממסע למסע¹⁵.
ופשיטא אַז מ'קען דאָס ניט זאָגן בנוגע
די י"ד שנים שכבשו וחלקו (ווען דער
משכן איז געווען אין גלגל, ווען ס'איז
ניט געווען די מציאות פון מחנות¹⁶);

משא"כ בשילה, וואָס דאָרטן איז חל
די הגדרה פון „המקום אשר יבחר ה'“,

(12) פרשתנו יד, כה (אלא הדכתוב מדבר לא
בנוגע למקדש עצמו אלא בנוגע לירושלים).
תבוא כו, ב. וראה פרש"י ב"מ פט, א ד"ה נתחייבו.
פרש"י פסחים צא, א ד"ה מנין.

(13) לשון הרמב"ם הל' ביהב"ח שם: ובנו שם
מקדש. אבל בדה"ב א, ג"ח וגמרא שם (ק"ח,
סע"ב), פיה"מ שם מ"ז (שהקימו בנוב וגבעון)
אה"מ שנעשה במדבר. ואכ"מ.

(14) וראה רמב"ן תבוא שם. ביאור הרי"פ
פערלא שם. ועוד.

(15) ובלשון הרמב"ם ריש הל' ביהב"ח „והי'
לפי שעה“.

וויי"ש ברמב"ם שמביא ע"ז „שנאמר (פרשתנו
יב, ט) כי לא באתם עד עתה וגו'“. שהכתוב
ממשיך, אל המנוחה ואל הנחלה" שקאי על שילה
וירושלים (ספרי וגמרא שם ק"ט, א), והיינו שגם
בנוגע להמשכן (ביחס לשילה) נאמר כי לא באתם
עד עתה גו' (אבל ברש"י עה"פ פי' „כי לא
באתם – כל אותם י"ד שנה“). וראה לקמן בפנים
סעיף ג.

(16) ראה פיה"מ להרמב"ם זבחים שם מ"ה
(נעתק – חלקו – לקמן ס"ג). אבל בירושלמי
מגילה פ"א הי"ב: זה סימן כל זמן שהארון
בפנים הבמות אסורות יצא הבמות מתרות. וראה
בארוכה מאירי מגילה ט, ב. ואכ"מ.

ס'איז געווען אַ מקום קבוע אויף שסט
שנה¹⁷. ובמילא איז בזמן שילה געווען
דער איסור צו מקריב זיין אין אַן אַנדער
אָרט (מחוץ למשכן שילה).

און דעריבער האָט מען דאָרט אויפגע-
שטעלט אַ בית של אבנים¹⁷ (און ער
ווערט אָנגערופן בית)¹⁸, וואָרום דאָס
דריקט אויס אַן ענין פון קביעות מקום¹⁹.

ג. על פי זה יש לבאר דעם חילוק
אין די לימודים בנוגע צו היתר הבמות
„כשנכנסו לארץ“ ווען „באו לגלגל“, און
היתר הבמות נאָכדעם וואָס חרב שילה,
און „באו לנוב וגבעון“;

ובלשון הרמב"ם²⁰: „לפי שמיום שפסקו
המחנות ונכנסו לארץ כו' והוא הזמן
שבאו לגלגל נסתלקה מצות ל"ת זו
ונשאר מותר שכל מי שרוצה להקריב
בבמה מקריב כמו שהי' קודם המשכן“;
דער היתר ההקרבה איז בדרך ממילא,

(17) זבחים ק"ח, ב. רמב"ם הל' ביהב"ח שם.
– משא"כ ימי נוב וגבעון (רק) נ"ז שנה (זבחים
ורמב"ם שם). ובפרט שנק' „במה“ (דה"א טז, לט.
כא, כט. דה"ב א, ג. שם, יג), „במה גדולה“ (מ"א
ג, ד. תוספתא זבחים ספ"ג).

(17*) אבל להעיר מדעת הרמב"ם (לדעיל הערה
13) שגם בנו"ג בנו מקדש, דמשמע בנין אבנים
(ראה לקו"ש חט"ז ע' 304 הערה 47. ויש').

(18) וראה לקו"ש שם ע' 305 ואילך, שגם
בנוגע לג' מצוות שנצטוו ישראל בשעת כניסתן
לארץ (וסדרן) לבנות להם מלך ולהכרית זרעו של
עמלק ולבנות להם בית הבחירה (סנהדרין כ, ב
וספרי עה"פ. רמב"ם ריש הל' מלכים) קיימו (גם)
במשכן שילה (אף דהשלימות בזה היתה – בבית
הבחירה בירושלים). שלכן לא הביא הרמב"ם בהל'
מלכים שם הכתוב שבו מפורש בית הבחירה כ"א
הכתוב „לשכנו תדרשו“ (פרשתנו יב, ה), שלכמה
פי' נאמר בשילה (ראה לח"מ שם). וראה לקמן
הערה 32.

(19) ראה מהרש"א לתוס' שבועות טו, א ד"ה
אין העזרה.

(20) פיה"מ זבחים שם. וראה הלשון בתרגום
קאפח.

מבטל געווען דעם ענין הבמות²⁷. נאָר דערנאָך איז געקומען אַ לימוד מיוחד „ליתן היתר בין זה לזה“.

ד. עפ"י דאָרף מען אָבער פאַרשטיין: וויבאַלד אַז אויך בנוגע לשילה שטייט דער לשון „המקום אשר יבחר ה'“, פאַרוואָס ווערט דוקא דער ביהמ"ק שבירושלים אָנגערופן „בית הבחירה“, און ניט דער משכן שבשילה?

מוז מען זאָגן, אַז כאַטש אויך שילה ווערט אָנגערופן „מקום אשר יבחר ה'“, איז אָבער פאַראַן אַ חילוק אין דער בחירה צווישן שילה און ירושלים.

וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים די חילוקי הלשונות בפרשתנו בנוגע דעם חיוב ההקרבה בבית.

פריער שטייט אין פסוק²⁸ „לא תעשון כן לה'“ (וואָס דאָס מיינט – כפירוש רש"י: להקטיר לשמים בכל מקום), כי אם אל המקום אשר יבחר ה' א גו' לשכנו תדרשו ובאת שמה והבאתם שמה עולותיכם גו'; דערנאָך שטייט²⁹ „ועברתם את הירדן גו' והניח לכם גו' והי' המקום אשר יבחר ה' א בו לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה גו'“. און מען איז מבאר אין ספרי, און רש"י ברענגט עס בפירושו על התורה³⁰, אַז דער ערשטער פסוק איז „אמור לענין שילה“ און דער צווייטער – „אמור לענין ירושלים“³¹.

וויבאַלד ס'איז ניטאָ קיין מחנות און ס'איז פונקט ווי פריער, פאַר הקמת המשכן²¹.

משא"כ דער היתר ההקרבה בכמה נאָך דעם זמן פון משכן שילה, דאָרף מען דערויף האָבן אַ לימוד מיוחד, ווי מ'לערנט עס אָפּ²² פון דעם פסוק²³ „כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה – אל המנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים, למה חלקן [הכתוב] כדי ליתן היתר בין זה לזה“; מ'דאָרף האָבן אַ היתר מיוחד אויף דעם.

און ווי ס'איז משמע פון דעם לשון „ליתן היתר בין זה לזה“, איז די קס"ד צו אסר'ן במות (וואָס דער לימוד איז שולל) איז [ניט ווייל דער משכן איז געווען בנוב וגבעון און עס זיינען געווען מחנות, נאָר] ווייל מ'וואָלט געמיינט אַז „משבאו לשילה“ איז בטל געוואָרן כללות ענין הבמות (און דערויף איז דער פסוק מחדש און גיט אַ „היתר בין זה לזה“²⁴). און אַזוי איז אויך מובן פון לשון רש"י בפירושו על הש"ס²⁵: „מנה"מ שהי' היתר לבמות אחר קדושת שילה משחרבה“.

ולכאורה: פאַרוואָס זאָל מען זאָגן אַז „משבאו לשילה“ איז אינגאַנצן בטל גע- וואָרן ענין הבמות?

נאָר דערפון איז מוכח, אַז אין שילה האָט זיך אויפגעטאָן אַן ענין פון קביעות מקום (וואָס איז פריער ניט געווען) – „המקום אשר יבחר ה'“²⁶, האָט דאָס

27 ולהעיר מפירושו רבי חיים בתוס' ד"ה מאי כסבר זבחים (ס, ב) דלר"י דקאמר זה וזה שילה אתא לאשמעינן דשילה אין אחר' היתר.

28 יב, ד ואילך.

29 שם, יר"ד ואילך.

30 שם, יא.

31 לשון רש"י שם. בספרי זה בא בהמשך להזדרשה על „מבחר נדריכם“ שבהפסוק, ובפרש"י כתבו בד"ה „שמה תביאו“. אבל מובן שגם בספרי הכוונה לעצם המצוה דהבאת קרבנות.

21 אבל ראה רש"י במשנה שם ד"ה הותרו. פרש"י פרשתנו יב, ח דלמדין היתר הבמות בגלגל מהכתוב (שם) (לא תעשון גו') איש כל הישר בעיניו.

22 זבחים קיט, א.

23 פרשתנו יב, ט.

24 וראה הלשון בפינה"מ להרמב"ם שם מ"ז.

25 זבחים שם.

26 להעיר מפרש"י קידושין לז, א ד"ה ללמדך.

וואָס דערפאַר האָט געמוזט זיין אַ מקום מיוחד להקרבה, ד.ה. אַ בחירה (במקום) מצד אַ טעם וסיבה;

משא"כ אין ירושלים איז דאָס דער אָרט וואָס דער אויבערשטער האָט בוחר געווען (ניט מצד אַ טעם³³, נאָר) אַז דאָס זאָל זיין מקום השראת שכינתו ית' – ובמילא איז דאָס אויך דער מקום וואו עס דאַרף זיין הקרבת הקרבנות („שמה תביאון“)³⁴.

בסגנון אחר: די בחירה אין שילה איז געווען צוליב אידן³⁵, אַז זיי זאָלן האָבן אַ

33 להעיר דגם כפשוטו, בזמן (דוד) שלמה בזמן שכנו בית הבחירה ה' מִדָּשׁ (בנוב ו) גבעון (לא רק משכן כנגלגל). אלא שאז היו הבמות מותרות. ודין במה גדולה להם (ראה מ"א ג, ד ובפרש"י שם. דה"ב א, ג.ה. מאירי מגילה ט, ב. ובכ"מ). ואכ"מ.

34 החילוק בין שילה וירושלים יש לבאר גם באופן אחר קצת:

בשילה בחירת המקום להקרבה הוא (בעיקר) שלילה דשאר המקומות, שלא יקטירו בכל מקום (לא תעשון כן גו' כי אם אל המקום גו'). [היפך בממשכן – ע"פ פשטות הכתוב בפ' אחרי (יז, ה) בטעם האיסור דשחטי חוץ ומצות הבאתם במשכן – למען אשר יביאו בני' את זבחיהם אשר הם זבחים על פני השדה והביאום לה' גו']. ראה ראב"ע שם. פיה"מ להרמב"ם זבחים שם מ"ה. וראה רש"י זבחים קיב, ב ד"ה בעשה דמפרש העשה מהכתוב הנ"ל, והביאום לה' גו']; משא"כ בירושלים (כמו במשכן) בחירת המקום הוא (בעיקר) חיוב ובחירת מקום זה בשביל הקרבה.

אבל מפשטות הכתוב בנוגע להמקדש בירושלים, וה' המקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם משמע, דהבחירה היא כדי שיהי' מקום לשכן גו' וכתוצאה מזה „שמה תביאון גו'“, ככפנים. וראה לקמן הערה 45.

משא"כ בשילה (אף שגם שם ממשיך „לשום את שמו שם“, הרי כיוון שההתחלה היא בנוגע להקרבה – „לא תעשון כן כי אם אל המקום גו'“, משמע דהבחירה היא מצד ההקרבה, כנ"ל בפנים. 35) להעיר משפתי חכמים בפרש"י פרשתנו יב, יג.

זעט מען נאָך אַ חילוק אין די פסוקים: אין דעם ערשטן פסוק איז די (התחלה) הדגשה אויפן מענטשן, דעם גברא, „והבאתם שמה עולותיכם גו'“, משא"כ אין צווייטן פסוק איז די (התחלה) הדגשה אויף דעם מקום „שמה תביאון את כל אשר אנכי מצוה אתכם גו'“.

וי"ל אַז דאָס איז פאַרבונדן מיט אַ חילוק כללי צווישן די פסוקים:

אין די ערשטע פסוקים הויבט אָן די תורה מיטן איסור „לא תעשון כן לה' אלקיכם“ – „להקטיר לשמים בכל מקום“, און ווי אַ המשך (און תוצאה) פון דעם איסור קומט דער חיוב: „כי אם אל המקום גו'“³², דאָס מיינט, אַז אין דעם ענין הבחירה במקום מיוחד זה איז מודגש אַז דערמיט ווערט באַוואָרנט דער איסור פון מקריב זיין קרבנות „בכל מקום“ – נאָר בלויז אין אַיין אָרט וואָס וועט זיין אויסגעטיילט ע"י בחירתו ית';

משא"כ אין דעם צווייטן פסוק איז די התחלה מיטן חיוב – „והי' המקום אשר יבחר ה'א בו לשכן שמו שם שמה תביאון גו'“, וואָס דאָס הייסט, אדרבה, אַז דער „שמה תביאון“ איז אַ תוצאה דערפון וואָס דאָס איז דער „מקום אשר יבחר ה'א בו“.

ה. דערפון איז מובן, אַז אין הכי נמי, אויך ביי שילה איז געווען דער ענין הבחירה; אָבער אין דעם תוכן הבחירה איז אַ חילוק עיקרי צווישן שילה און ירושלים:

ביי שילה איז געווען די בחירה אין דעם מקום, נאָר בלויז ווי אַ תוצאה פון דעם איסור „להקטיר לשמים בכל מקום“,

32 ראה גו"א בפרש"י (שם, ה) דכל הפסוק „כי אם אל המקום אשר יבחר גו'“ קאי על שילה. ועד"ז בגו"א שם, יד. אבל ראה רא"ם ושפ"ח (ועוד) בפרש"י בפסוקים הנ"ל.

וואָס דאָס איז אויך מודגש אין די שינויי הלשונות אין די פסוקים הנ"ל:
 בנוגע צו שילה זאָגט דער פסוק „המקום אשר יבחר ה'א גו' לשום את שמו שם“, אָבער בשייכות צו ירושלים איז דער לשון הכתוב „אשר יבחר ה'א בו לשכן שמו שם“³⁸: ביי שילה איז די בחירה ניט „בו“ (אין דעם מקום^{38*}) נאָר אין „לשום את שמו“³⁹, משא"כ ביי ירושלים, איז דער „יבחר ה'א“ – „בו“³⁹, אין דעם מקום³⁹.

ז. עפ"ז איז פאַרשטאַנדיק וואָס דער רמב"ם רופט די הלכות – „הלכות בית הבחירה“ –

[כאָטש אַז אין דער התחלה – כותרת פון הלכות בית הבחירה, וואו עס ווערן אויסגערעכנט די מצוות וועלכע זיינען אין די הלכות⁴⁰, זאָגט דער רמב"ם אַז די ערשטע מצוה איז „לבנות בית המקדש“ (און ניט „בית הבחירה“). ועד"ז אין די הלכות גופא, גלייך אין דער ערשטער הלכה, ברענגט ער דעם פסוק⁴¹, „ועשו לי מקדש“ (און ניט דעם פסוק⁴² וואו עס

המורי' כו". וראה רמב"ן פרשתנו טז, ט. פנים יפות ס"פ פנחס.

38 (ראה כלי יקר פרשתנו יב, ד „המפרשים אמרו“ (אלא שלדעתו אינו כן).

38* כי שלמות הבחירה בהמקום הוא כאשר ישנה הבחירה (גם) בהבית (שבמקום זה). ומכיון שבשילה לא היתה בחירה בהבית, מובן שאי"ז בחירה בשלימותה (גם) בהמקום. וכנ"ל הערה 37. 39 ואולי י"ל עוד חילוק: לשום – שייך גם לרגע, ארעי; לשכן – משמעותו קבועות.

40 שגם זה הוא מהרמב"ם – וראה הקדמתו לספרו.

41 תרומה כה, ח.

42 כהובא בסנהדרין שם וספרי עה"פ. וכמו שכתב הסמ"ג מ"ע קסג וברמזי מ"ע שם. וראה כס"מ ריש הל' ביהב"ח. נ"כ הרמב"ם ריש הל' מלכים. ובארוכה לקו"ש חט"ז ע' 298 ואילך.

מקום מיוחד להקרבה (און ניט – בכל מקום, ווי עס איז געווען פריער, היתר הבמות); משא"כ די בחירה אין ירושלים איז געווען מצד דעם אויבערשטן כביכול, אַז הוא ית' האָט כביכול בוחר געווען אַן אָרט לשכינתו – „זאת מנוחתי עדי עד“³⁶.

ו. מצד דעם אונטערשייד אין דעם אופן הבחירה צווישן שילה וירושלים – איז אויך פאַראַן אַ חילוק בשייכות דעם ענין הנבחר:

וויבאַלד אַז די בחירה בשילה איז כדי עס זאָל זיין אַן אָרט מיוחד להקרבה, ווערט עס באַוואָרנט, עס איז גענוג ווען די בחירה איז אין דעם מקום (הבית אָבער ניט אין דעם בית שנבנה עליו);

משא"כ בירושלים, איז דאָס אַ בחירה מצ"ע (אַן אַ טעם המגביל) אין דעם ענין, איז דאָס כולל סיי דעם מקום (הבית), סיי דעם בית. ואדרבא וויבאַלד אַז דאָס איז אַ זאָך וואָס דער אויבערשטער, די שכינה האָט בוחר געווען למנוחתו „עדי עד“, איז מובן, אַז די מנוחה בפועל ווערט דורך דעם בית, דער בית גופא איז אַ „בית הבחירה“³⁷.

36 תהלים קלב, יד.

37 ועפכ"ז אולי יש לבאר ולתווך מה שבכ"מ מפורש דאין שילה בכלל המקום אשר יבחר ה' – ראה ספרי פרשתנו יב, יח) לפני ה' זו שילה, במקום אשר יבחר זו ירושלים [אבל שם י"ל כיון דכל הרואה בשילה דשם נאכל קק"ל (מגילה ט, סע"ב. זבחים קיב, ב) אינו המקום אשר יבחר כירושלים שבו נאמר ענין הבחירה בפ"ע (כפרשתנו שם. ושם יד, כג ואילך. וראה זבחים קטז, סע"ב ואילך. שפת אמת שם)]. רד"ק (מ"א ה, יג) – כיון דלא הוי (גם) בהבנין א"כ אי"ז אמיתית ענין הבחירה גם בהמקום (כדלקמן הערה 38*). אבל לכא' לא משמע כן מלשון הרד"ק שם „גלגל ושילה נונב וגבעון . . לא היו הם המקום הנבחר כו' כי אם זה המקום שהוא הר

שטייט דער לשון פון „בחירה“⁴³; נאָך מער: די ווייטערדיקע הלכות בשייכות צום ביהמ"ק רופט ער טאַקע אָן מיטן נאָמען „מקדש“ – „כלי המקדש“, „ביאת מקדש“]

דערמיט איז מודגש אַז דער עיקר חידוש אין דעם ביהמ"ק בירושלים „בית עולמים“, איז בחירת הקב"ה⁴⁴.

וואָס דאָס דריקט זיך אויס אויך אין דעם וואָס (אויך) דער בית איז אַ „בית הבחירה“⁴⁵.

43) וכן ולשונו במנין המצות בריש ספר היד מ"ע כ. סהמ"צ שם (לפנינו. אבל בתרגום העליר וקאפח: בית עבודה).

44) ראה לקו"ש ח"ט ע' 143 ואילך. וש"נ. וראה שיחת ש"פ מטור"מ תשמ"ב.

45) לכאורה י"ל שלדעת הרמב"ם פ"י „בית הבחירה“ היינו – בית הנבחר להקרבת הקרבנות (וראה לעיל הערה 34). ועפ"מש"כ בסהמ"צ מ"ע כ דהמ"ע היא „לבנות בית הבחירה לעבודה בו יהי' ההקרבה“ (ראה בארוכה לקו"ש ח"א ע' 120 ואילך). וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ט ה"ג „וירושלים נבחרת לכך“.

אבל מדיוק ולשונו בספר היד* בריש הל' ביהב"ח בגדר המ"ע „לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו כו" משמע, שהבית והמצוה בבנייתו אינו בשביל ההקרבה כ"א „בית לה'“ (והיינו להשראת השכינה). אלא שהבית צ"ל באופן שמוכן להיות מקריבים בו הקרבנות“ (וראה לקו"ש ח"ד ע' 1346 הערה 34). וכן מוכח מלשונו שם ה"ג (נעתק לקמן ס"ח) „נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה'“ ומביא הכתובים (דה"א כב, א. תהלים קלב, יד) „זה הוא בית לה' האלקים .. זאת מנוחתי עדי עד“ כדלקמן בפנים.

ח. ע"פ כל הנ"ל קען מען אויך מבאר זיין דעם לשון הרמב"ם⁴⁶, „כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה' כו" – דלכאורה:

וויבאַלד אַז דער עיקר אויפטו אינעם בית עולמים איז דער ענין הבחירה, האָט דער רמב"ם געדאַרפט זאָגן „כיון שנבחר בית עולמים? נאָכמער: אין מכילתא⁴⁸ שטייט טאַקע אַזוי דער לשון „עד שלא נבחרה ירושלים כו' עד שלא נבחר בית עולמים כו" – און דער רמב"ם איז משנה פון לשון המכילתא און זאָגט „כיון שנבנה המקדש“?

וע"פ הנ"ל י"ל, אַז ס'זיינען דאָ צוויי פרטים אין דער בחירה במקדש שבירושלים, יעדערער אין זיין זמן:

די בחירה במקום המקדש, שבהר המורי, וואָס דאָס איז געווען⁴⁹ מימי האבות⁵⁰

[וואָס דערפאַר איז דאָס געווען דער „מקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד

46) הל' בית הבחירה פ"א ה"ג.

47) ידועה השקו"ט באחרונים „דלכנות בית כו' ואין שם בית" משמע דלא נאסרו במות! (ראה מעשי למלך על אתר). וראה לקו"ש חט"ז ע' 466 הערה 12, די"ל דההמשך ברמב"ם „ולהקריב בהן קרבן“ – „בהן“ (בהמקומות) ולא „בו“ (בהבית) – מורה שמוסיף ענין שני, איסור הקרבה (במק"א) בכמות. ע"ש.

48) בתחלתה.

49) ולשון המכילתא „עד שלא נבחרה ירושלים כו' עד שלא נבחרה בית עולמים כו" היינו הבחירה בפועל למזבחות ולהשראת השכינה כההמשך במכילתא „יצאת א"י כו' יצאת ירושלים“. וראה מפרשי המכילתא. וכמה גירסאות בהמכילתא שם ובפירושה.

50) ועוד בחבירה בא"י שהיא היתה „כשברא העולם כו' בחר בא"י“ (תנחומא פרשתנו ח) – ראה לקו"ש ח"ח ע' 402.

* שכתבו בלה"ק. ומשאי"כ סהמ"צ שכתבו בערבית. ובידנו רק העתקות – וצ"ע פ"י התיבה בערבית בדיוק ואין ללמוד מפ"י התיבה עתה – כי כידוע דיוק פ"י התיבות בכל לשון – משתנה במשך הזמן. ולהעיר מנהלל אפילו בלה"ק – ל' ועוד לחזו וז' זכמים לחזו.

ונודו מספר היד הוא: א) פסקי הלכות ב, בתראי לגבי סהמ"צ (יד מלאכי כללי הרמב"ם אות כג).

מיטן חיוב ההבאה של האדם (און דאָס בריינגט אַז עס איז דאָ אַ „שמה“), און באַ ירושלים איז די התחלה „שמה (תביאו)“ (ובמילא דאָרף אַהין זיין דער „תביאו“):

דער חיוב צו מקריב זיין קרבנות בשילה דוקא (בזמן משכן שילה) איז „חיוב גברא“: אַזוי ווי אידן זיינען מצווה להקריב קרבנות און דערנאָך איז צוגע-קומען אין דעם חיוב אַז עס זאָל זיין אין אַ מקום מיוחד – האָט דער אויבערשטער פאַר זיי אויסגעקליבן (משכן) שילה אַלס דעם מקום ההקרבה⁵⁵. (און בדוקא – עס ווערט חל אויף זיי אַ איסור צו מקריב זיין מחוץ לשילה⁵⁶);

משא“כ בירושלים, וואָס דער ענין הבחירה איז מצ“ע און אין אַ חפצא אינעם בית – „בית הבחירה“, איז י“ל אַז די מצות ההקרבה דאָרטן – „להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה“⁵⁷ – איז אויך מצד דעם „חפצא“ פון קרבן.

ועפ“ז יומתק דער לשון הרמב“ם אין ספר היד⁵⁸, ביי דער מצות ההקרבה בבית הבחירה, וואו ער הויבט אָן די הלכות ניט מיט דעם חיוב האדם „מצות עשה להקריב כל הקרבנות בבית הבחירה“, נאָר מיט די קרבנות: „כל הקרבנות כולם כו' מצות עשה להקריבן בבית הבחירה“, וואָס דערפון איז

עליו יצחק והוא המקום שבנה בו נח כו'“, ווי דער רמב“ם איז מבאר אין פ”ב⁵¹;

און די בחירה אין דעם בית גופא, וואָס דאָס האָט זיך אויפגעטאָן ווען „נבנה המקדש בירושלים“ (און דעמולט איז אויך נתוסף געוואָרן די שלימות הבחירה אויך פון דעם מקום), וואָס דערפאַר איז דוקא דאָן „נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה“.

דערמיט איז אויך מבואר פאַרוואָס דער רמב“ם ברענגט אויף דעם ראיות פון די פסוקים⁵² – „ויאמר⁵³ דוד זה הוא בית ה' האלקים וזה מזבח לעולה לישראל“, וואָס דאָס ברענגט אַרויס ווי די בחירה איז (ניט נאָר אין מקום המקדש נאָר אויך) אין דעם בית גופא; „ואומר זאת מנחתי עדי עד“, וואָס אין דעם צווייטן פסוק איז מוסבר דער טעם אויף דעם וואָס די בחירה איז (אויך) אין בית – היות אַז דער אויבערשטער האָט בוחר געווען דעם אָרט (ניט צוליב אַ טעם ותפקיד מיוחד מקום להקרבה, נאָר) אַלס „זאת מנחתי עדי עד“ – איז במילא די בחירה אין דעם בית גופא⁵⁴.

ט. עפ“ז איז אויך מובן דער חילוק הנ"ל (ס"ד) וואָס בנוגע צו שילה שטייט „הבאתם (שמה)“, די תורה הויבט אָן

(51) ה'ל' ביהב"ח ה"א וה"ב. וראה לקו"ש חיי"ט שם.

(52) ראה גם לקו"ש חיי"ט שם הערה 47. לקו"ש חט"ז שם.

(53) דה"א כב, א.

(54) ולכן נקרא „בית עולמים“, הבית גופא (אף שהבית עצמו נחרב). ובלשון הרמב"ם (ה'ל' ביהב"ח פ"ו הט"ז) „לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטילה והרי הוא אומר כו' אע"פ ששמומין בקדושתן הן עומדים“ – הבית לא רק המקום. וראה לקו"ש חיי"א ע' 177 ואילך. חט"ז ס"ע 467 ואילך.

(55) ולפי כהנ"ל י"ל שג"ז נלמד מהיתר הקרבה בכמה לאחר שילה (כנ"ל ס"ג) שאין זה מקום מנוחת השכינה בקביעות. כנ"ל בארוכה.

(56) וראה לעיל הערה 34.

(57) לשון הרמב"ם במנין המצות בריש ספר היד, מ"ע פד. ועד"ו בהכותרת להל' מעשה הקרבנות מצוה כא.

(58) ה'ל' מעה"ק רפ"ח.

משמע, אַז דער חיוב צו מקריב זיין די קרבנות דוקא דאָרט איז (ניט נאָר אַ תנאי אין אופן ההקרבה מצד דעם מקריב – גברא, נאָר) אויך⁵⁹ מצד די קרבנות, חפצא.

ויש לומר אַז דאָס איז מצד דעם טעם הנ"ל: וויבאלד אַז עס איז דאָ אַ בית הבחירה, אַ מקום השכינה, ברענגט עס אויך אַ חיוב אויף דער חפצא פון די קרבנות, אַז מ'דאַרף זיי מקריב זיין אין דעם בית.

(משיחות ש"פ מטרי"מ וש"פ ראה תשמ"ו,

ש"פ דברים תשמ"ב)

(59) בפיה"מ להרמב"ם שם מ"ט הביא הכתוב (יא) „שמה תביאו גו"י שבפסוק „והי' המקום אשר יבחר ה'א בו גו"י". אבל גם בהפסוק (יד) שהביא בהל' מעה"ק שם, ובטהמ"צ ומנין המצות

שם, נאמר „שם תעלה עולותיך ושם תעשה", ולא כבשילה „והבאתם שמה גו"י" (כנ"ל).

